

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Censibus. Consilium CCCCLXXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

558. *Queritur an emphyteuta parte 1. Ad quam necessitatem cum redigatur Reus hujus causae, nulla est potestas nec occasio evadendi solutionem hujus census ex hoc annotato fundo, quem solum Reus, sub hac hujus Commendatoriae mansione seu censuali curte possidere deprehenditur; saltem tamdiu donec alium fundum demonstrat, vel exhibeat, ex & de quo hic census deberi intelligatur.*

Similis prope est ratio & conditio alterius hujus litis contra praefatum Baptistam Ballastre de medij denarij Lovanienfis annuo censu, quem ex ipsdem dicta Commendatoriae registris constat perinde antiquum, & continuatis solutionibus ultra hominum memoriam solum fuisse ratione unius medij jugeri prati; quod per successiones partim universales, partim singulares ad dicti Rei uxorem delatum est. Et quamvis per Reum, seu ejus uxorem factae solutiones non proferantur; proferuntur tamen, quae ab Henrico Mordans patre dictae uxoris, dictique Henrici relicta vidua, & ante Henricum à Ioanne Steenwinckele avo dictae uxoris, dictique Ioannis auctoribus successivè factae sunt; ut quā ratione ob praecedentes sic continuatas solutiones Henricus Mordans, si adhuc in vivis esset, cogi posset ad ultiores illarum continuationes, *l. Si certis annis c. De pactis*, eadem cogi possit Maria Mordans ejus filia dicti Rei uxori: cum qui in jus alterius succedit, eodem jure uti debeat, *l. Qui in ius De regul. iur.* Nec ad subterfugium Reo prodesse debet, quod sub Curia hac censuali nullum medium jugerum prati se possidere dicat; sed bene alia duo praedia pascualia singula de una sexta parte unius bonnarij: nam id Actori sufficere debet ad inducendum illam praesumptionem, de qua jam paulo antè diximus, quod haec solutiones sint factae ratione alicujus ex his praediis, quamdiu Reus praecise non demonstrat ex utro horum hic census debeat: aut illum deberi Reus malit, ex communi illa Doctorum recepta traditione de emphyteuta seu censuario cogendo ad demonstrationem praecisam, si nolit omnia ejus praedia indubitate censui esse obnoxia, *Bald. Pileus & alij locis supra citat.* Quid enim vetat longo decursu temporum fundos (quos diximus non naturā, sed ex destinatione patrisfamilias fines & formam accipere, *d. §. Si quis post testamentum, l. Quasi est & ibi Dd. De verb. signific.*) sapientissime mutari & modò majores, modò minores constitui, pro voluntate, commoditate, vel necessitate possessorum; & sic eorum etiam confines seu conterminales agros alios atque alios subinde fieri. Sic quod existimemus Amplissimorum Dominorum officium & partes esse, ut utrumque Reum ad petitos census & professionem censualem atque etiam in expensas litis condemnent.

De Censibus.

S V M M A R I U M.

Census annui solutio.

1. Appellationis desertio non requirit sententiam declaratoriam.
2. Appellatione deserti quae sint partes indicis superioris.
3. Census praescribi an possit.
4. Libris & registris censuibus Capitulorum quando

credi debeat.

5. Probationes praesumptivae quando admittantur.
6. Census ex diversis praedij debui solutio peti potest ab uno unius praedij possessore.
7. Res cuiuscumque libera praesumitur.

CONSILIVM CCCCLXXXV.

DVO mihi subscripto considerata atque expendenda videntur in hac appellationis causa, quae coram Venerabili D. Decano S. Sulpitij Dietsensis pendet; inter Reverendum D. Abbatem S. Gertrudis Appellantem, & Annam Noortkens relictam quondam Ioannis Gibens Appellatam: videlicet, an praedictus D. Decanus in hac causa aliam sententiam, quam super desertione appellationis, ferre possit: ac si ferre possit, num ulla sit iusta causa ex allegatis in hac secunda instantia retractandi sententiam absolutoriam prioris instantiae per D. Officiale Leodiensem in favorem praefatae Annae latam? Vtrumque enim in causa cognitione hic versari debet.

Et quidem de desertione hoc ex actorum inspectione deprehenditur, Appellantem à die interpositae appellationis & responsionis apostolorum huc usque fuisse in prosecutione appellationis tribus annis & dimidio, atque interea magnā negligentia per multos menses causam saepe conquevisse; ut constat ex inutili collectione terminorum probandi, intra quod nulli prorsus sunt producti testes; item ex eo, quod omnibus terminis substantialibus observatis, & post conclusionem, merita causae ceperit refricare per exhibitionem novorum articulorum, indeque causam & litem plusquam duobus annis protraxerit: * ita ut non videam, quā ratione appellatio non debeat dici desertam, quam jus desertam facit, quoties appellatio intra annum, aut iustā causā interveniente intra biennium non finitur, *Auth. Ei qui appellat c. De temp. appell. c. Cum sit romana De appell. ita ut lapso biennio ex nullo causā dari debeat triennium, Cassadorius de appell. decis. 6. sed transeat sententia, à qua appellatum est, in rem iudicatam, nullaque alia sententia, vel Iudicis ad quem declaratio expectari, vel sententia executorialis impetrari debeat. * Non enim hoc inspicitur, an debito tempore conclusum sit, sed an iuxta illud sententia lata sit, Cassador. d. decis. 6. nec est necessarium pronuntiare super desertione; quamvis ex usu permissum sit, si velit Iudex, pronuntiare causam desertam, & dum in rescripto negotium principale ei quoque commissum est, possit priorem sententiam confirmare, numquam autem retractare, *Rota decis. 98. Licet appellatio De appell. in novis & decis. 453. Nota licet appellatio De appell. in antiq.* Vnde animadvertit Venerabilis D. Decanus, quod sua potestas hic sit cōstricta; & quod non possit sine violatione legum & Canonum sententiam D. Officialis ex quacumque causa retractare: sed debeat vel desertionem solum declarare; vel coniunctim priorem sententiam, vñ cum desertionis declaratione confirmare. Cujus confirmationis ut maiorem animum habeat Venerabilis D. Decanus, alterū quoque, quod in hac causa expendendum esse diximus, ex superabundanti discutiemus. Ita enim fiet, ut extra omne periculum*

fit causa dictæ viduæ, pro qua omnino stare debet omnis præsumptio & iudicis inclinatio: non tantum quia partes Ræ sustineat, pro qua in obscuris semper iudicandum, *c. Cum sunt De reg. iur. lib. 6.* verum etiam quia pro superioris iudicis sententiam habeat, pro qua semper præsumendum, quod iuste sit lata, *l. ab ea parte De probat.*

3 In primis hoc diligenter advertendum est, unde etiam defensionis Ræ maximum administrum defumitur, & Actoris intentio in antiquitate & obscuritate (ut ipse fatetur) impeditum progressum habet, quod Actor non tantum in prima, sed in hac secunda quoque instantia constanter allegat, atque in eo petitionis suæ causam ponat; quod Ioannes Gibens & nunc præfata Anna possideat tria cum dimidio bonuaria, quæ hoc redditu seu censu controverso onerata sunt: propter quam possessionem concludit ad continuationem & solutionem ejusdem redditus seu census; ita ut Actori incumbat necessitas probandi hanc possessionem, si obtinere velit. Ut in rei vindicatione Actor obtinere nequit, si non probet Reum conventum rem possidere, *l. Qui petitorio De rei vind. l. ult. C. eod. tit.* Iam verò pars appellata ubique & in prima & in secunda instantia respondendo ac ponendo, allegat se in loco designato tantum medium bonuarium prati possidere; ita quod Actore deficiente in probatione possessionis fundi, ob quem, seu ex quo contendit deberi hunc redditum, Appellata absolvi omnino debeat, *d. l. ult.* præsertim quia Actor probandi occasionem ternactus, bis in prima instantia, & semel in hac secunda, ne unum quidem testem ad hoc produxerit, qui probasset appellatam in loco designato amplius quam dimidium bonuarium prati possidere. Sic quod magna levitate, & per abutum Appellantis in articulis post conclusionem exhibitis, ad offundendas tenebras, obtruserit falsam deductionem, qua persuadere nititur Michaeli, & post eum dictum Ioannem Gibens, particulatim acquisivisse totum illum fundum, qui in registris exhibitis, sub finibus & magnitudine trium cum dimidio bonuaria designatur. Cujus absolutionis obtinendæ major occasio inde defumi debet, quod pars appellata titulum sue acquisitionis, quoad dictum dimidium bonuarium prati, ingenue ediderit & exhibuerit; ex quo constat dictum Michaeli hoc dimidium bonuarium prati anno 1515. comparasse à quadam Elizabetha H. idque sub onere tantum dominicalis census; quo titulo dictus Michael, & post eum dictus Ioannes ejus filius ante hanc litem institutam idem bonuarium possederunt, sine ulla solutione redditus controversi. Ita ut propter dictum titulum, ac bonam fidem dicti Michaelis, continuationemque possessionis ejusdem Michaelis, & Ioannis filij sui usque ad annum 1549. quo hæc lis cepta fuit, plenam præscriptionem munita sit pars appellata, adversus hujusmodi redditus petitionem, si prius umquam verè debitum fuit, accedente accessione temporis auctorum: cum in registris exhibitis nusquam invenitur Michaeli aut Ioanni hic redditus adscriptus; sed nec Elizabethæ, à qua hoc medium bonuarium comparatum fuit; nec Nicolao, à quo Elizabetha illud acquisivit. Sic quod hic facillimum

fit invenire ac demonstrare quadragenariam præscriptionem, quæ Ecclesiæ ad ommissionem census seu canonis omnino nocere potest. Omnis enim solutio census aut canonis præscriptibilis est: excepto eo, qui in signum subjectionis (quæ in præscriptibilis est, *Abbas inc. Ad audientiam & ibi Felin. nu. 20. De præscript. Baldus in l. vltres Cod. De fide instrum. Decius consil. 146. pro tenui nu. 10. Cornutus consil. 268. In hac consultatione nu. 21. vol. 4.*) solvitur.

Nec ad rem pertinet, quod in ultimo anno, quo Appellans allegat hunc redditum solutum fuisse, videlicet anno 1535. inter alios adscribatur dicto Michaeli: nam id nulla ratione concludenter probavit. Extractum enim, quod in actis transcriptum est, non est registrum aut liber censualis Abbatæ, sed tantum liber computus; cui in præjudicium tertij fides adhiberi non debet. Equidem ut antiquis libris Capitulorum censualibus, & Conventuum stetur, & per annotatas solutiones jus obligationis probetur, necesse est, vel librum censualem inter alias scripturas publicas per officarios ad hoc deputatos adservatum esse; vel quod annotatae solutiones tot annorum continuorum sint, ut inde merito juris præsumptio induci debeat, *Und. Rom. consil. 127. Postro quod dominum; Felin. d. c. Ad audientiam nu. 16.* Iam verò computus singulorum receptorum per manus variant, & publicæ auctoritatis nihil habent; & in registris exhibitis unica tantum est annotatio, quæ Michaelis, nulla quæ Elizabethæ aut Nicolai ejus mariti meminerit: adeo ut planè suspectum sit, quod annotatio ultimi anni (à quo Actor cessatum esse dicit in solutione hujus controversi redditus) nomen Michaelis contineat.

Per quæ etiam convincitur deductio illa, quam Actor in hac secunda instantia maiore subtilitate, minore tamen fide fecit: per quam conatur deducere, seriem successionis in fundis pro contentioso redditu obnoxii ab Arnaldo G. usque ad Henricum H. & ejus viduam & ab eo præsumptivè ad præfata Elizabetham, quam Ioannis filiam esse dicit. Nam ut antecedentia omnia vera esse concedantur, hoc tamen rei evidentia falsum esse deprehenditur, quod ab Henrico ad Elizabetham hæc tria cum dimidio bonuaria huic controverso redditui obnoxia, aut prædictum dimidium bonuarium, quod solum pars appellata possidere invenitur, iure successionis aut aliter pervenerint: cum in literis acquisitionis, quas pars appellata exhibuit, aperte dicatur, quod Elizabetha id ex testamento Nicolai acquisiverit; cuius in omnibus registris exhibitis nulla prorsus sit mentio. Et ne enunciatis hujusmodi dictarum literarum Scabinalium literis plus quam juris ratio patitur, tribui dicatur, attestantur idem testes per Appellantem producti; quibus in eo appellans contradicere, aut fidem derogare non potest, quia eorum testimonio utitur, *l. Si quis testibus cod. De testib.* Præterea hujusmodi allegationi, quæ Appellans utitur, maximam probabilitatem adjicit, quod post hanc Elizabethæ acquisitionem & alienationem, non tantum nulla huic dimidio bonuario solutio alicujus redditus adscripta invenitur; sed etiam ex adverso aliis personis, quæ partem appellatam non contingunt, & quorum successor

parti-

particularis seu universalis illa non est, adscripta reperitur huius redditus continuatio & solutio usque ad annum 1537, quo ceptum est cessari in solutione: uti ex dicto extracto ex libro computus apparere videtur; cum tamen (quod hic bene observandum) Actor seu appellans alibi dixerit, hunc redditum contentiosum solum tantummodo fuisse usque ad annum 1515, quo pars appellata nondum ad hoc medium bonuarium pervenerat. Ita ut in tanta partis appellantis, & instrumentorum, quibus utitur, variatione, ac receptorum errore (uti Actor ipse fatetur) Registrum quoque exhibitorum magna suspicione, propter dispositiones, inductiones, cancellationes, adiectiones scripturae recentis ad veterem, aliasque notas, integritati instrumentorum antiquorum parum convenientes: nihil prorsus sit, unde aliqua praesumptio pro appellante auctore contra appellatam ream in hac causa desumi possit, * Et si enim propter antiquitatem temporis circa terminorum conturbationem ex mutatione possessorum contingentem, quaestio circa identitatem rerum versetur (ut allegat appellans) & ob id praesumptivae probationes admittantur propter probationis (ut ait Baldus, *conf. 265. Verba laudi cum duobus seq. vol. 2.*) difficultatem, id tamen admittendum non est, nisi cum continuatio solutionis census seu redditus ad certum tempus, certa atque indubitata est, & praeterea vulgi opinio & fama concurrat, Baldus d. *conf. 265. & 266.* quod ex designato praedio redditus, de quo est quaestio, semper fuerit solutus: quod hic dici non potest, cum de fama aut opinione vulgi Actor nihil proposuerit; & ex actis evidenter constet, continuationem solutionis hic seriem suam non servare; & (quod maximum est) praeterea constet, partem appellatam ejusque auctores hunc redditum non solvisse; sed alias personas, quas appellata seu ejus maritus nullo modo representat; & ex quibus non constat praefatam Elizabetham descendisse. Nam Elizabetha non est filia Henrici, qui scribitur huic contentiosum redditum solvisse ab anno 1456. usque ad annum 1516. sed filia Ioannis, ut Actor ipse allegavit; cujus in exhibitis Registris nulla fit mentio. Deinde ut Ioannes, qui semel in Registris annotatus invenitur, ac scribitur esse pater praedicti Henrici, credatur esse pater Elizabethae, temporis ratio non patitur: cum illa annotatio sit de anno 1510. & ex iisdem Registris appareat eundem Ioannem decessisse anno 1456. sic quod collectio appellantis plane sit erronea minimeque cohaerens.

6 Et quamvis ut in pignore, l. *Vnus ex multis C. De distract. pignori.* ita quoque in pluribus praedijs uni redditui vel censui subiectis, adversus unius possessorum procedi possit, ad totius debiti seu census petitionem, l. *Cum possessor. De censib.* nihil tamen magis fundata est petitio Actoris in proposito; propter causas superius deductas; ex quibus constat hoc medium bonuarium ad partem appellatam pervenisse sine onere huius census seu redditus, & ab ijs qui non inveniuntur illum vel partem eius umquam solvisse. * Neque etiam ulla praesumptio juvatur Appellans, quod hoc medium bonuarium sit in loco per ipsum designato

Conf. Wamef. Tom. II.

situm; cum constet ex confessione Appellantis, ad positionem Reae, quod is locus contineat ultra quinquaginta bonuaria; quae omnia non sunt appellanti censuaria aut reddituaria. Vnde non debet ex situ loci major esse praesumptio servitutis, imò minor; cum res cujunque naturaliter praesumatur libera, l. *Altius C. De servit. & aqua Alciatus de praesumpt. reg. 2. cap. 3.* Ita ut omnibus diligenter expensis nihil solidi occurrat, quod D. Iudicem vel dubium, vel suspensum reddere debeat, quod minus sententiam Domini Officialis, appellante in omnibus expensis condemnato, contrahet.

De Censibus.

S V M M A R I V M .

Reditus annui praestatio continuanda.

1. Testamentum nuncupativum quomodo probari debeat.
2. Reditus solutio per multos annos quid oportet.
3. Hypotheca non inducitur ex designatione fundi, unde solutio fieri debet.
4. Actio personalis non sequitur fundi possessionem.
5. Legatorum ex testamento hypotheca qualis sit.
6. Probationes factae extra terminos praefixos non valent.

CONSILIVM CCCCLXXXV.

N VLLVM invenio solidum fundamentum, ex quo victoriam in hac causa obtinere vel sperare possit D. Ioannes Hautmirt, Parochus Ecclesiae de Orpiau Actor; adversus Ioannem Pyra Reum. * Agit etenim ex testamento quondam Domini Henrici Pyra & ejus uxoris; quasi in illo dictae suae Ecclesiae legatus sit redditus duorum vasorum filiginis pro anniversario: sed de testamento nihil omnino probat, cum nullum instrumentum illius proferat: sic ut de scripto testamento hic non possit constare; neque etiam de nuncupativo, quod per testes testamentarios tantum probari potest, quoties de nuncupatione scriptura confecta non est, l. *Hac consultissima §. per nuncupationem C. De testam.* cum testamentum testibus adhibitis confirmetur, l. *Si quis ita scripserit De reb. dub.*

Atque hinc factum est, quod Actor ab hoc fundamento recedendo declaraverit non tantum se non habere testamentum, verum etiam allegatione testamenti se ut nolle; alio suae intentionis constituto fundamento, quasi hic redditus per dictum Henricum & ejus uxorem pro anniversario dictae Ecclesiae donatus esset, & assignatus super tribus virgatis terrae, quas Reus nunc possidere dicitur. Ceterum & in hoc fundamento constituendo, ac probando labitur Actor: de donatione etenim ista nullum extat instrumentum, nullum testimonium. Nam etsi uxor dicti Henrici ad hoc producta, & examinata sit; nullum tamen verbum dicit de aliqua donatione: sed tantum de relicto, quod ad testandi actum pertinet; cui, ut jam diximus, Actor renuntiavit: cum alioqui testamentum per testatorem ipsum non probetur, nec per alterum, si in una charta duo simul testati sint, uti saepe fit, praesertim inter conjuges, Oldrad. *consil. 174. Tirag. de iure primogen. quest. 68. Praes. consil. 79.* quia sic fibi, & in causa propria testimonium contra regulas juris diceret, l. *Omnibus C. De testib.*

N n

Sed